

Riscurile de incendiu

Actualitate și perspective privind identificarea, evaluarea și controlul riscurilor de incendiu

Maior dr. ing. Ionel - Puiu GOLGOJAN, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență

Etapele de parcurs și principalele elemente, factori, parametri, criterii, instrumente, tehnici și procedee care sunt avute în vedere în activitatea de identificare, evaluare și control al riscurilor de incendiu, precum și condițiile pe care trebuie să le îndeplinească personalul care execută astfel de activități sunt stabilite prin Metodologia privind identificarea, evaluarea și controlul riscurilor de incendiu, aprobată de Ordinul Ministrului Internelor și Reformei Administrative nr. 210/2007, cu modificările și completările ulterioare.

Metodologia se aplică la:

- ➔ elaborarea și/sau adoptarea de către ministere și celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale a metodelor și procedurilor pentru identificarea, evaluarea și controlul riscurilor de incendiu, specifice domeniilor de competență ale organelor respective;

- ➔ asigurarea, de către administratorii operatorilor economici și conducătorii de instituții, a identificării și evaluării riscurilor de incendiu din unitățile proprii, în corelare cu natura și cu nivelul riscurilor;

- ➔ stabilirea măsurilor de apărare împotriva incendiilor în cazul intervențiilor efectuate la construcțiile existente, când în mod justificat nu pot fi îndeplinite unele prevederi ale reglementărilor în vigoare privind cerința esențială "securitate la incendiu";

- ➔ validarea scenariilor de securitate la incendiu;
- ➔ expertizarea construcțiilor existente.

În funcție de obiectivele stabilite, identificarea și evaluarea riscului de incendiu poate include un singur sistem/proces, prin evaluarea nivelului intrinsec al riscului pentru sistemul/procesul respectiv sau prin evaluarea mai multor sisteme/procese, prin evaluarea globală a riscului de incendiu, când trebuie avute în vedere: interdependența sistemelor/proceselor, a măsurilor de securitate la incendiu active și/sau pasive, efectul propagării incendiilor sau al prăbușirii construcțiilor/instalațiilor, precum și alți factori, cum ar fi vârsta și starea fizică a utilizatorilor, nivelul de instruire al acestora.

Conceptul de acceptabilitate a riscului de incendiu se bazează pe premisa că în orice sistem/proces supus evaluării există un anumit nivel de risc, denumit nivel de risc acceptabil, peste care gravitatea consecințelor unui incendiu, exprimată în pierderi umane, materiale și/sau financiare nu poate fi acceptată.

Nivelul de acceptabilitate a riscului de incendiu sau

Maior dr. ing. Ionel - Puiu Golgojan

riscul de incendiu - acceptat se stabilește, după caz, pe baza experienței anterioare sau a raționamentelor previzionale, de către:

- ➔ autoritățile abilitate să elaboreze și să emită reglementări tehnice în domeniul apărării împotriva incendiilor;

- ➔ administratorul și/sau conducătorul instituției, prin strategia de apărare împotriva incendiilor adoptată în interiorul unității sale;

- ➔ societățile de asigurare/reasigurare.

Criteriile de acceptabilitate au forme variate, cum ar fi valori cantitative, valori comparative sau alte tipuri de valori agreeate, care depind de factorii menționați anterior, de sistemul/procesul analizat și de metoda aleasă pentru analiza riscului, ținându-se seamă de:

- ➔ reglementările prescriptive;
- ➔ reglementările bazate pe conceptul de performanță;
- ➔ standarde și ghiduri.

Persoanele fizice și persoanele juridice care desfășoară activități de examinare a sistemelor constructive în vederea identificării, evaluării și controlului riscurilor de incendiu trebuie să fie autorizate de către Inspectoratul General pentru

Situații de Urgență.

Modernizarea socială, economică, tehnologică, administrativă a dus bunăstarea societății moderne până la limite neatrinse în trecut, dar în același timp creează noi amenințări și vulnerabilități. Aceste amenințări, complexe și diversificate, de la un mediu financiar, economic și politic nesigur la perturbări impuse de factori de mediu, impun o regândire a conceptului de management al riscului. Tocmai complexitatea noilor amenințări la adresa realizării obiectivelor unui organism a impus o abordare integrată a managementului riscului, cu scopul de a optimiza gestionarea diferitelor oportunități.

Conceptul de management al riscului în înțelesul de mai sus a fost dezvoltat de o serie de standarde recente: SR ISO 31000: 2010 – Managementul riscului - Principii și linii directoare, SR GHID ISO 73: 2010 - Managementul riscului – Vocabular, SR EN 31010: 2010 - Managementul riscului – Tehnici de evaluare a riscului. Se propune astfel un sistem pentru îmbunătățirea continuă a managementului, având unele similitudini cu standardele din seria EN ISO 9000 privind managementul calității.

Firește, un scop mai îndepărtat este realizarea un sistem unitar de management al calității pentru toate activitățile unei firme, inclusiv cele de protecție a mediului, de gestionare a riscului ș.a.

Seria de standarde amintită prevede o terminologie unitară, precum și linii generale pentru o organizație, privată sau non guvernamentală, de orice mărime, din orice domeniu, pentru proiectarea și dezvoltarea unui sistem adecvat de management al riscului. Standardele oferă principiile și liniile directoare pentru gestionarea riscului într-o manieră sistematică, transparentă și fiabilă în orice domeniu

Standardele recomandă ca organismele să elaboreze, să implementeze și să îmbunătățească continuu un cadru organizațional cu scopul de a integra procesul de management al riscului de incendiu în procesul general de management (politici, cultura organizației ș.a.). Scopul urmărit : o gestionare a riscului eficace, performantă, coerentă.

Conform acestor linii directoare, managementul riscului trebuie să urmărească următoarele obiective: să crească plauzibilitatea atingerii obiectivelor, să încurajeze un management pro-activ, să conștientizeze necesitatea de a identifica și gestiona riscul, să îmbunătățească identificarea oportunităților și amenințărilor, să stabilească o bază fiabilă pentru

luarea deciziilor și planificare, să amelioreze prevenirea pierderilor și managementul incidentelor, să minimizeze pierderile ș.a.

Managementul riscului se poate aplica organismului în ansamblu, ca și funcțiunilor, proiectelor, activităților ș.a. În accepțiunea modernă, managementul riscului nu este o activitate independentă, separată de activitățile și procesele principale ale organismului. El face parte din responsabilitatea conducerii și este parte integrantă din procesele organizaționale, de luare a deciziei.

Tocmai pentru a conferi conceptului de risc o acoperire cât mai largă, riscul este definit (în SR GHID ISO 73: 2010 - Managementul riscului – Vocabular) drept efectul incertitudinii asupra atingerii unui obiectiv. Riscul este exprimat prin consecințele unui eveniment combinat cu plauzibilitatea sa. Se introduce astfel termenul de plauzibilitate definit ca posibilitatea ca ceva să se întâmple, posibilitate care este definită, măsurată sau determinată într-o manieră obiectivă sau subiectivă, calitativă sau cantitativă și care este descrisă prin intermediul unor termeni generali sau matematici (probabilitate sau frecvență pe o perioadă dată).

Ar fi bine ca și abordarea riscului de incendiu să se înscrie în aceste noi coordonate. În prezent, evaluarea riscului de incendiu se efectuează în baza O.M.I.R.A. nr. 210/2007 pentru aprobarea Metodologiei privind identificarea, evaluarea și controlul riscurilor de incendiu, modificat prin O.M.I.R.A.nr.663/2008.

Metodologia acceptă utilizarea unui număr foarte limitat de metode de evaluare a riscului, în primul rând, metodele aprobate prin ordinea ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței: Ghid de evaluare a riscului de incendiu și a siguranței la foc la săli aglomerate - indicativ GT-030-01, Ghid de evaluare a riscului de incendiu și a siguranței la foc pentru clădiri din domeniul sănătății - indicativ GT-049-02, Ghid de evaluare a riscului de incendiu și a siguranței la foc pentru cămine de bătrâni și persoane cu handicap - indicativ GT-050-02. Aceste ghiduri preiau, fără o adaptare serioasă din punct de vedere tehnic, valorile indicatorilor din metoda elvețiană semicantitativă elaborată în anul 1984 de SIA (Societe Suisse des Ingenieurs et des Architects). Valorile

asociate unor coeficienți sunt influențate de prevederile normelor de echipare - dotare specifice țării elaboratoare, de cerințele privind performanțele mijloacelor tehnice de apărare împotriva incendiilor, de organizarea sistemului de intervenție la incendii, de nivelul de pregătire al personalului, de date statistice naționale. Deci nu sunt date matematice, ci interpretarea unor date statistice specifice zonei geografice, dezvoltării tehnice și legislative, culturii de securitate al unei țări, astfel că nu pot fi preluate prin simpla modificare a valorii unor coeficienți.

Mai mult, ghidurile menționate pun accentul pe cerințele reglementărilor existente, astfel încât respectarea acestora determină automat încadrarea riscului ca risc acceptat. Evaluarea riscului devine un control al aplicării reglementărilor. Nici nu se pune problema unui management pro-activ al riscului, de cointeresarea managerului în a adopta măsuri eficiente și eficace de scădere a riscului de incendiu pentru minimizarea eventualelor pierderi. Abordările actuale pe plan european, dar și internațional (SFPE - Society of Fire Protection Engineers - Engineering Guide to Applications of Risk Assessment in Fire Protection Design, NFPA 551-Guide for Evaluation of Fire Risk Assessments, metoda FRAME, ISO/TR 16733-2006, EN 1991-1-2 și altele) pun accentul pe o evaluare a riscului încă din faza de proiectare, bazată pe obiective. Astfel de obiective pot fi: securitatea vieții, protecția proprietății, continuitatea activității, protecția mediului, conservarea patrimoniului cultural ș.a.

Pe baza unor baze de date statistice serioase și credibile sunt dezvoltate scenariile care produc rezultate nedorite și se analizează consecințele.

În abordarea europeană actuală, analiza riscului de incendiu și a măsurilor optime de protecție și prevenire a incendiilor este individualizată în funcție de particularitățile construcției. Analiza se bazează pe modelarea fenomenelor și mai puțin pe aplicarea unor reguli de proiectare stricte, dar rigide. Există desigur în continuare nivelul general de abordare, reglementat pentru majoritatea construcțiilor, dar pentru construcțiile complexe există un nivel de abordare mai flexibilă bazată pe evaluarea profilului de risc al construcției și încă un nivel superior, bazat pe

ingineria securității la incendiu. Conceptul de inginerie a securității la incendiu încă nu apare în proiectele de reglementări tehnice românești.

Un aspect important este legat de mentenanța instalațiilor cu rol în asigurarea cerinței securitate la incendiu (detectare – semnalizare, stingere, evacuare fum și gaze fierbinți ș.a.). Proiectele de reglementări aduc binevenite precizări în această direcție, dar este esențial ca managementul oricărui organism să acționeze pro-activ pentru asigurarea funcționării instalațiilor de protecție la parametrii proiectați.

În anii următori evaluarea riscului va deveni tot mai importantă, iar organismele cu un sistem eficient și eficace de management al riscului vor avea un plus de credibilitate pe piață (inclusiv printr-un viitor sistem de acreditare având ca referențial standardul de management al riscului).

De aceea, abordarea evaluării riscului de incendiu trebuie modernizată și actualizată, pentru a oferi cadrul legal și instrumente de lucru moderne unei evaluări de risc pro-active, cu adevărat utile pentru orice manager interesat în succesul firmei proprii.

În toate fazele de cercetare, proiectare, execuție și pe întreaga lor durată de existență, construcțiile și amenajările de orice tip, echipamentele, utilajele și instalațiile tehnologice se supun unei examinări sistematice și calificate pentru identificarea, evaluarea și controlul riscurilor de incendiu, în condițiile prevăzute de reglementările specifice. Obligația executării acestor activități revine persoanelor care concurează la proiectarea, realizarea, exploatarea, întreținerea, repararea, postutilizarea construcțiilor, echipamentelor și a instalațiilor tehnologice, potrivit legii. Pentru a asigura un cadru legal consolidat și unitar ar trebui ca ministerele și celelalte organe ale administrației să stabilească, pe baza metodologiei elaborate de Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, metode și proceduri pentru identificarea, evaluarea și controlul riscurilor de incendiu, specifice domeniului de competență, actuale, viabile și realiste.

